

retsproceduren, som er Lovforslagets Normalprocedure, og til den med samme i Forbindelse staaende Hviesteretsprocedure.

Det kan næppe betragtes som en Fordel, at Lovforslaget, med sin Fortjærlighed for tydske Rettergangsformer, har efterlignet disse ved for en stor Del at lade Processens Gang stride frem fra Trin til Trin ved Hjælp af procesledende Dekreter, der afgives af Retten dels efter, dels uden Parternes Begjæring, undertiden ogsaa imod deres Ønske. Allermindst turde det anbefales sig, at Lovforslaget af disse procesledende Dekreter har optaget Beviskjendelsen, der omhandles i § 179, og affiges, efterat Sagen først udførlig er skriftlig og mundtlig procederet, men dog uden Tilveiebringelse af andre Bevisligheder end skriftlige, saavidt saadanne maatte have. Beviskjendelsens Opgave er „at fastsætte, hvad der efter de fra Parternes Side foreliggende Udtalelser behøver at bevises“ (Processkommissionens Motiver S. 10), og „denne Kjendelse kan ikke forandres af Retten selv, og den kan først paaankes i Forbindelse med den endelige Dom i Hovedsagen“ (1. c.). Derimod skal Kjendelsen ikke indeholde nogen Udtalelse om, hvem af Parterne Bevisbyrden paahviler. Den tydske Gemeinproces foreskrev en lignende Beviskjendelse alene med den Forskjel, at samme tillige fordelte Bevisbyrden mellem Parterne. Fordelen ved Beviskjendelsen formentes at være den, at det ved samme blev slaaet fast, hvilke Fakta der skulde anses for relevante og afgjørende for Sagens Udfald, saa at Parterne sparede for at føre Bevis for faktiske Omstændigheder, som Retten ingen Betydning kunde tillegge. Sagens endelige Udfald blev da for de Punkters Vedkommende, med Hensyn til hvilke der var kjendt paa Bevis, afhængig af, hvorvidt det lykkes Parterne at føre de forlangte Beviser eller ikke. En lang Erfarind lærte imidlertid, at den formentlige Fordel ved Beviskjendelsen ikke sjældent høstes paa Retfærdighedens Bekostning, fordi det var Dommerne umuligt, forinden Oplysningerne vare komne tilstede, at bedømme hvilke Omstændigheder der burde være de afgjørende i Sagen, saa at det senere kunde vise sig, at den afgjørende Vægt rettelig burde lægges paa ganske andre Punkter, end man havde tænkt sig, da Beviskjendelsen blev affagt. I saadanne Tilfælde tvang imidlertid den engang affagte Beviskjendelse, der ikke kunde tilfidesættes, Retten til mod bedre Vidende at affige en uretfærdig Dom. De her antydede Ulemper*) vare saa betyde-

lige, at man i Tyskland er endt med aldeles at affaffe Beviskjendelsen, og den tydske Rigslov af 30te Januar 1877 (§ 324) kjender nu kun et simpelt procesledende Dekret (der Beneisbeschluss), der paa vedkommende Trin af Sagen bevilger Parterne Hjælpen af de af dem tilbudte Beviser. Dette Dekret er nødvendigt, fordi den tydske procesuelle Mechanik, som alt ovenfor berørt i det Hele bevæger sig igjennem procesledende Dekreter og ikke kjender den hos os brugelige Anstandstagen. Man vilde imidlertid feile, dersom man vilde antage, at hint Dekret, fordi det indeholder en Betegnelse saavel af de vedkommende omskridte Kjendsgjæringer som af de vedkommende Bevismidler (Vidner, Sagkyndige) der agtes benyttede, paalægger Retten et større Indseende end t. Ex. et Dekret hos os, der bevilger Anstand til at føre Vidner, med hvorvidt den ønskede Bevisførelse er nødvendig, eller de betegnede Bevismidler formaalstjente. At dette ikke er Tilfældet, fremgaar blandt Andet af Bestemmelserne i Rigslovens § 339, hvorefter det ikke kan nægtes en Part at føre flere og andre Vidner end de i Bevisbeslutningen nævnte, undtagen naar Modparten protesterer, og det skjønnes, at Parten enten kun gaar ud paa at forhale Sagen eller har gjort sig skyldig i en grov Forførmelse. Se ogsaa Rigslovens § 321. Yderligere Bevisførelse kan ligesom hos os finde Sted, efterhaanden som der er Anledning dertil (Rigslovens § 325 og Motiverne til samme, S. 473).

Der opstaar nu det Spørgsmaal, om Lovforslagets Beviskjendelse medfører de samme Ulemper, som den tidligere tydske, nu affattede Beviskjendelse. Dette Spørgsmaal har Konferentsraad Ulfing allerede bevareret bekræftende i sit dissenterende Votum, der findes i Processkommissionens Motiver, S. 261—68, og vi se ikke bedre end med fuldkommen Føie. Ved Lovforslagets Beviskjendelse skal Retten nemlig ifølge § 179 fastsætte hvad der efter Parternes Udtalelser behøver at bevises, og Kjendelsen kan ikke forandres undtagen igjennem Appel. Fremdeles kunne Parterne ifølge §§ 180—82 kun faa Afgang til at føre saadanne Beviser, som de „ifølge den affagte Kjendelse agte at benytte“, og altsaa ikke for andre faktiske Omstændigheder end de i Beviskjendelsen betegnede, hvoraf Folgen ligefrem bliver, at Sagens Afgjørelse i de Punkter, med Hensyn til hvilke der er kjendt paa Bevis, vil afhænge af, om det lykkes Parterne eller ikke at føre de forlangte Beviser. Dette var, som ovenfor nævnt imidlertid nøiagtig ogsaa Virkningen af den tydske Beviskjendelse.

*) Sfr. Ulfings Udtalelser i Processkommissionens Motiver til Lovforslaget, S. 267.